

4

To gode aktivitetsvenner

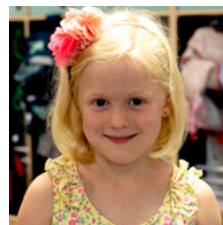
Ove valgte livet

6

12

Nytt liv i gammelt bygg

Ida går på fremtidens skole

14

BERGEN
KOMMUNE

BERGENSEREN

INNBYGGERMAGASIN FRA BERGEN KOMMUNE

NUMMER 3 SEPTEMBER 2018

NYT HØSTEN PÅ BYFJELLENE

Side 9–11

NETTSIDENE VÅRE

De fleste notisene på denne siden er hentet fra www.bergen.kommune.no. Her finner du daglig siste nytt fra kommunen og aktuell informasjon om kommunens tjenester. Du kan også abonnere på nyhetene ved å gå inn på www.bergen.kommune.no/hvaskjer

BERGENSEREN

Bergenseren er et informasjonsmagasin utgitt av Bergen kommune. Magasinet skal informere om hva kommunen holder på med, hvilke kommunale tilbud byens innbyggere kan benytte seg av, og hvilke rettigheter og plikter innbyggerne har. *Bergenseren* kommer ut 4 ganger i året.

EVA HILLE
ANSVARLIG REDAKTØR
KOMMUNIKASJONSLEDER
eva.hille@bergen.kommune.no

HANNE FARESTVEDT
REDAKTØR
hanne.farestvedt@bergen.kommune.no

ANN-KRISTIN LOODTZ
ann-kristin.loodtz@bergen.kommune.no

NINA BLAGESTAD
nina.blagestad@bergen.kommune.no

ANDREW M.S. BULLER
andrew.buller@bergen.kommune.no

KRISTIN HAUGE KLEMSDAL
kristin.klemsdal@bergen.kommune.no

SEKSJON INFORMASJON
innbyggjerservice@bergen.kommune.no
redaksjonen@bergen.kommune.no
Tlf. 55 56 55 56

Redaksjonen avsluttet 24. august.
Neste nummer kommer i desember.

FORSIDEFOTO
Ann-Kristin Loodtz

LAY-OUT Alf Gundersen AS
TRYKK Schibsted Trykk Bergen AS
OPPLAG 128 000
DISTRIBUSJON Posten

Distribuert til alle husstander og næringsvirksomheter i Bergen kommune.

FOTO: MARIUS SOLBERG ANFINSEN

Bystyret 2015-2019

Skal du stille liste-forslag til valget 2019?

Alle partier og grupper som ønsker å stille til kommunestyrevalget i Bergen høsten 2019, må levere listeforslag til valgstyret i Bergen kommune.

Listeforslaget må være kommet frem til kommunen innen **klokken 12.00, 1. april 2019**.

Fremgangsmåten i korte trekk:
• Et listeforslag må være underskrevet av et visst antall personer. Antallet avhenger av om partiet er registrert i Partiregisteret, og oppslutning ved forrige stortingsvalg (jf. valgloven §6-3 og valgforakriften §13). For registrerte partier som fikk minst 500 stemmer i et fylke / 5000 stemmer på landsbasis ved forrige stortingsvalg, kreves det underskrift av to styremedlemmer i partiets lokalavdeling. For partier og grupper som ikke oppfyller disse kravene, må listeforslaget underskrives av minimum 300 personer med stemmerett i kommunen (ref. valgloven).

• Alle listeforslag må utpeke en tillitsvalgt med vararepresentant blant de som har underskrevet forslaget.

• Listeforslaget skal ha en overskrift som viser parti eller gruppe. Navnet må ikke kunne forveksles med andre partier, og det må gå tydelig frem at listen gjelder kommunestyrevalget for Bergen kommune 2019.

• Listeforslaget må inneholde minst syv navngitte kandidater, og maks 73.

• Alle kandidater må være bosatt i Bergen kommune på valgdagen, og listeforslaget skal inneholde fullt navn og fødselsår.

Listeforslaget skal skrives etter en bestemt mal på en bestemt måte. Finn mal og les veiledning for utfylling:

www.bergen.kommune.no/politikk/valg

FOTO: KARI INGVALDSEN

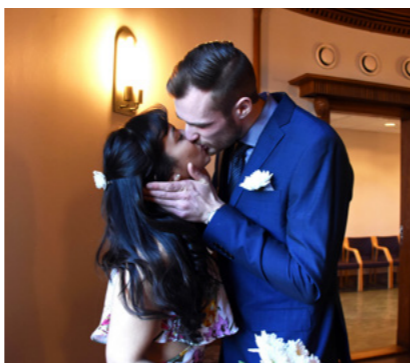
END-PROSJEKTET: Kari Dyregrov og Martine Lepsoy Bonnier ønsker flere deltakere.

Ønsker kontakt med etterlatte etter narkotikarelatert død

En ny studie skal undersøke hvordan narkotikarelatert død oppleves blant de nærmeste. Målet er at etterlatte skal få bedre livskvalitet, og oppfordres til å delta i prosjektet. Forskningsprosjektet END (Etterlatte ved narkotikarelatert død) startet i 2017 og er et samarbeid mellom Høgskolen på Vestlandet og Bergen kommune. Gjennom hele 2018 rekrutteres etterlatte til en stor nasjonal spørreundersøkelse. Alle som deltar vil svare på et spørreskjema. Som deltaker i undersøkelsen må du være over 18 år, og du kan enten være et familiemedlem eller en nær venn.

Både de som har mistet noen nylig, eller for mange år siden, kan delta. – Vi vil rekruttere etterlatte helt frem til jul, sier prosjektleder Kari Dyregrov. Dersom du ønsker å delta eller vil ha mer informasjon, ta kontakt med stipendiat Kristine Berg Titlestad: kbt@hvl.no / sms 926 01 400 eller prosjektleder Kari Dyregrov kdy@hvl.no / sms 977 35 584 eller Martine Lepsoy Bonnier i Bergen kommune, tlf 408 04 683. 21. november arrangeres det gratis konferanse i Bergen for etterlatte og fagpersoner. Les mer: www.bergen.kommune.no

FOTO: NINA BLAGESTAD

Borgerlige visler høsten 2018

Det er foreløpig satt opp to datoer for lørdagsvisler i høst: 15. september og 20. oktober. Disse vil holdes på KODE1 i Ambrosiarommet. Den flotte Magistraten på Rådstuplass 5 skal brukes til borgerlige visler når oppussingsarbeidet her er ferdig. Arbeidet er kommet langt, men det gjenstår fremdeles noe for å gjøre bygget universelt utformet. Etter planen skal oppussingen være ferdig i høst. Når Magistraten er klar for å ta imot nye brudepar vil dette annonseres her: www.bergen.kommune.no

www.bergen.kommune.no

Fortsatt mulig å søke om vrakpant

Har du pusset opp i sommer, eller går du med planer om å skifte ut et eldre ikke-rentbrennende ildsted? Det er fortsatt mulig å søke om vrakpant på 5000 kroner for ditt gamle ildsted. Merk at du må bytte ut ildstedet før du søker vrakpant, og det må være skiftet ut etter 1. august 2017. Finn søknadsskjema på www.bergen.kommune.no/vrakpant

Bergen er Norges elbil-hovedstad

Bergen er den byen i landet med flest elbiler, og er dermed kåret til landets elbil-hovedstad. Det er norsk elbilforening og CICERO senter for klimaforskning som står for kåringen, og juryen har også sett på tilrettelegging for elbil i form av blant annet lade-stasjoner. Bergen vant med ett poeng på Oslo, og prisen ble utdelt av kommunal- og moderniseringsminister Monica Mæland under Arendalsuka i august.

Bli med på mobilitetsuken

Bilen kan være praktisk til tider, men for mange har bilbruk blitt en vane. Ofte kan det være lurt å kombinere transportmidlene, og velge miljøvennlig transport der man kan. Kanskje kan du sykle til jobb én dag, og kombinere med å sykle til bybane eller buss en annen dag? Ta en bysykkel i andre enden? Kanskje kan du sette igjen bilen i barnehagen, og utnytte siste transportetappe som trening? Gå-turer gir fine opplevelser på veien, og de kan lett kombineres med andre transportmidler.

Europeisk mobilitetsuke 2018 som arrangeres i september, har som mål å synliggjøre hvordan du kan reise mer miljøvennlig samtidig som du dekker transportbehovet ditt. Hovedbudskapet er «Velg rett reisevalg».

Blant aktivitetene under mobilitetsuken er sykkelverksted i flere bydeler onsdag 19. september, og bilfri dag i sentrum lørdag 22. september. I tillegg blir det markering av åpningen av den nye gang- og sykkelbroen ved ADO og premierung av syklende, gående og kollektivreisende.

Følg Mobilitetsuken i Bergen på Facebook for oppdatert informasjon om tid og sted for alle aktivitetene.

ILLUSTRASJON: FUN PALACES

Fun Palaces til Bergen

I høst arrangeres Fun Palaces for første gang i Bergen. I løpet av en helg samles folk i nærmiljøet for å dele hobbyer og aktiviteter.

Fun Palaces har sitt utspring i Storbritannia og i fjor deltok 340 000 mennesker i 11 forskjellige land. Det er en aktivitetshelg hvor en skal delta aktivt. Fun Palaces arrangeres 6. og 7. oktober. Fun Palaces er:
• Gratis, både for de som deler en aktivitet og for besøkende.
• Et lokalt arrangement. Det kan være på biblioteket, i et nabolag, hos en velforening.
• For alle aldre. Det skal være aktiviteter for alle. Både voksne, barn og seniorer.
• Hands-on opplevelser. Fun Palaces handler om å delta. I stedet for å se på et skuespill, kan man bli med. En smaker ikke bare på maten som blir laget, man er med og lager den
• En møteplass. Treff folk i alle aldre i nærmiljøet som deler dine interesser, og som du ellers kanskje ikke hadde blitt kjent med.

Hvordan bli med

Hva kan du? Er du god på slektsgransking, koding, strikking, ølbrygging, yoga, street-dance, bygging av droner eller har du kanskje lyst til å lære bort spillet "kattepin" eller "basse"? Alt er lov. Påmelding på e-post: fun@funpalaces.no. Du kan også registrere deg på www.funpalaces.no eller ved å ringe 55 56 96 03. På nettsiden kan du ta initiativ til å arrangere Fun Palace i ditt nærmiljø. Trykk på den røde knappen "Make" for registrering. De lokale kulturkontorene og Fun Palaces Bergen hjelpe til med å fremskaffe utstyr til aktiviteter og gi støtte til innkjøp av nødvendige materialer.

Legg fram budsjettet

Kva vil kommunale tenester koste i 2019 og kva ønskjer byrådet å bruke pengar på i åra som kjem? Svaret på det får du tysdag 19. september. Då legg byrådet fram sitt framlegg til budsjett for 2019 og handlings- og økonomiplan for 2019-2022. Budsjettet vert gjort offentleg i samband med bystyret sitt møte klokka 10.00. Du kan sjå framlegginga direkte på web-tv og lese alt om budsjettet på nettstaden til kommunen. Politikarane på bystyresida vil arbeide vidare med budsjettet gjennom hausten. Det vert først endeleg vedtatt i bystyremøtet i desember.
www.bergen.kommune.no/budsjett

FOTO: ANN-KRISTIN LOODTZ

EVA HILLE
KOMMUNIKASJONSLEDER
BERGEN KOMMUNE

Starten på noe nytt

De mange skolene og barnehagene har nå startet opp igjen. I morgentimene kan vi se flokker med barn og skoleelever på vei for å lære nye ting. Høsten kan være en fin tid for å gå i gang med nye prosjekter. Etter årets lengste ferie for de fleste, har vi kanskje overskudd til å prøve noe nytt. I *høstens Bergenseren* ønsker vi å gi inspirasjon og ideer til nye prosjekter.

Med byfellene omkring oss har vi fantastiske turmuligheter i Bergen. Kanskje du har lyst til å bruke denne årstiden til å komme i gang med å utforske alle mulighetene? Redaksjonen har funnet frem til noen favoritter, og viser vei gjennom fire flotte turruter.

Eller det kan være at du ønsker å dele din hobby eller noe du er flink til med naboer og venner. Da kan du bli med på Bergenspremieren på «Fun Palaces» som har utspring i Storbritannia. En aktivitetshelg som fremmer et trivelig nærmiljø.

Det pågår et stort digitaliseringsarbeid i kommunen. Stadig mer foregår på internett. Du kan lese om hva du finner på nettsidene og om de mange selvbetjente løsningene. Innbyggjerservice i Kaigaten 4 og Bergen offentlige bibliotek kan hjelpe deg til å komme i gang med det digitale.

Frivillig arbeid er en viktig bærebjelke i fellesskapet vårt. De som deltar i frivillig arbeid forteller ofte at det gir mening og trivsel begge veier. Mennesker som har opplevd kriser og vanskeligheter i eget liv, bruker sin unike, kanskje dyrekjøpte erfaring for å hjelpe andre som har det vanskelig.

Høsten byr på mange muligheter og du er herved invitert med!

Eva Hille

Gir litt, får mye tilbake

Da Angella Marin (22) bestemte seg for å sette av noen timer i uken til å være frivillig aktivitetsvenn, fikk både hun og Kari Tone Austbø (75) et nytt vennskap.

TEKST OG FOTO: ANDREW M.S. BULLER

Regnet plasker ned i bergensgatene. Under en av mange paraplyer går 22 år gamle Angella Marin. Hun er på vei for å besøke 75 år gamle Kari Tone Austbø som hun ble kjent med i vår.

– En av favorittaktivitetene våre er å ta en tur på kafé og se på menneskene som går utenfor. Vi snakker mye om dem. Til tider blir det veldig morsomt. Det er veldig koselig å treffes, sier Angella.

Angella avtjener førstegangstjenesten på Håkonsvern. I vår følte hun at hun hadde en del tid til overs. På nettet leste hun om aktivitetsvenn og ble med på et kurs. Etterpå ble hun koblet opp med Kari Tone. Siden har de to møtt hverandre jevnlig.

– Jeg tenkte, hvorfor ikke gjøre noe som gjør meg og en annen person glad. Det å være til hjelp for noen betyr mye for meg. Jeg synes det er gøy, fortsetter Angella.

Regnbygene har tatt et lite opphold. Angella og Kari Tone bestemmer seg for å ta sjansen på en tur ut og et kafébesøk. På veien ned mot sentrum sitter latteren løst.

– Dette er kjekt, forteller Kari Tone.
– Vi fant tonen med en gang. Jeg har blitt glad i henne, fortsetter hun.

Godt for familien

Kari Tone har diagnosen Alzheimers og har lett for å glemme. Hun er en sosial person og liker å gå ut. Selv om hun har et godt nettverk med venner og familie, er hennes nærmeste veldig glad for at hun har fått en aktivitetsvenn.

– Jeg ser at min mor synes det er veldig kjekt, forteller datteren Toril Austbø Grande.

Hun er takknemlig for innsatsen fra Angella.

– Jeg synes det er flott at hun gir av tiden sin. Og jeg ser at hun gjør det med glede. Jeg tenker at dette bidrar til at min mor har det bra. Dette er en del av det hele, som gjør at hun kan bo hjemme og ha et godt liv, fortsetter Toril.

Noen timer gjør en forskjell

Alle som har lyst, kan melde seg som frivillig. Bergen kommune driver frivilligsentraler innen kultur, og koordinerer også frivillig innsats innen helse og omsorg. I tillegg finnes det en rekke frivillige lag og organisasjoner man kan engasjere seg i. Å stille opp noen timer i uken kan utgjøre en stor forskjell.

Inne på kaféen koser de seg med varm drikke mens de kikker ut på menneskene som fyker forbi. De ler mye og ser ut til å trives svært godt i hverandres selskap. Angella sier at hun synes de bør gå ut og spise middag sammen en gang.

Etter at Angella har fulgt Kari Tone hjem, må hun på ny slå opp paraplyen. Mens regndråpene trommer på duken, forteller Angella at hun allerede gleder seg til neste møte med Kari Tone.

– Kari Tone er takknemlig og sier at hun blir glad for at noen ønsker å tilbringe tid med henne. Jeg kjenner at jeg gir litt og får masse tilbake. Det er godt å kunne føle at du er til hjelp for noen, avslutter hun.

SER PÅ FOLK: En av favorittaktivitetene er å gå på kafé og observere menneskene som går forbi.

AKTIVITETSVENN

Nasjonalforeningen for folkehelse og Aktivitetsvenn:

- Aktivitetsvenn i Bergen drives av en arbeidsgruppe bestående av Nasjonalforeningen Bergen demensforening, Eldrerådet i Bergen og Bergen kommune.
- Frivillige aktivitetsvenner får kurs og oppfølging. Nye kurs holdes 3. september og 22. oktober.
- Nasjonalforeningen for folkehelse arbeider for å bekjempe hjerte- og karsykdom og demens, og er interesseorganisasjon for personer med demens og deres pårørende.
- Aktivitetsvenn ble etablert med midler fra TV-aksjonen 2013.
- Aktivitetsvenn skal gi personer med demens flere aktiviteter og gode opplevelser i hverdagen.
- Den frivillige aktivitetsvennen og personen med demens gjør hyggelige aktiviteter sammen, som å gå tur, gå på kino eller konsert, spille spill, fiske, sykle, eller bare møtes for en kopp kaffe og en liten prat.

Slik kan du engasjere deg som frivillig

Vil du gjøre en forskjell i nærmiljøet ditt eller hjelpe andre? Ta kontakt og få en meningsfylt og aktiv hverdag.

Frivilligsentraler

Frivilligsentralene er møteplasser som formidler kontakt mellom mennesker i lokalmiljøet. Oppdraget deres er å skape kulturelle møteplasser. Noen trenger hjelp, og andre ønsker å hjelpe. Aktivitetene bestemmes ut fra de frivilliges ønsker og engasjement.

Laksevåg frivilligsentral

laksevag.frivilligsentral.no
409 22 846 / astrid.aarvik@bergen.kommune.no

Eksempler på aktiviteter:

Yoga, kafédrift i Gnisten, brettspill, stikkekafe, slektsgransking, turer og hobbyverksted.

Ytrebygda frivilligsentral

ytreygda.frivilligsentral.no
55 56 75 46 / marit.reigstad@bergen.kommune.no

Eksempler på aktiviteter:

Turgruppe, småbarnstreff, bingo, lesegruppe, dataklubb, musikk, lese/litteraturgruppe, datakurs, grøtkafé og seniortrim.

Asane frivilligsentral

asane.frivilligsentral.no
55 56 72 45 / berit.gjerstad@bergen.kommune.no

Eksempler på aktiviteter:

Leksehjelp, turgruppe, musikkafé, drift av parsellhage, besøksvenn, handlevenn og lesevenn.

I tillegg drives det ikke-kommunale frivilligsentraler flere steder i Bergen. Disse finner du på frivilligsentral.no

Frivillig innen helse og omsorg

Som frivillig kan du velge om du vil bidra på alders- og sykehjem, for hjemmeboende eldre eller på seniorsenter, dagsenter eller omsorgsbolig.

Eksempler på aktiviteter:

På sykehjem kan du gå på tur, hjelpe til med arrangementer eller på aktivitets-tilbudet. Da kan du velge mellom trimgrupper, bingo, sykkelvenn, VR-briller, høytlesing av aviser, herreklubb, dameklubb og kino.

For hjemmeboende kan du være spisevenn eller aktivitetsvenn. Du kan også bli med på gruppeaktiviteter som trim, spill eller matkvelder.

Her kan du ta kontakt:

Etat for hjemmebaserte tjenester

eva.steigen@bergen.kommune.no
/ 408 16 120
nina.gulestol@bergen.kommune.no
/ 408 16 121

Etat for sykehjem

margrethe.lundegard@bergen.kommune.no
/ 408 16119

Etat for tjenester til utviklingshemmede

eva.thomsen@bergen.kommune.no
/ 408 07 294

Informasjonsmøter og kurs

Kommunen arrangerer informasjonsmøte om det å være frivillig innen helse og omsorg, med påfølgende kurs torsdag 27. september klokken 17.00-20.00 hos Innbyggjerservice i Kaigaten 4. Meld deg på innen 25. september på pojrho@bergen.kommune.no

DIGITAL MØTEPLASS

I høst åpner Bergen kommune sin nye digitale møteplass for aktivitet og frivillighet. På bergen.friskus.com kan man få oversikt over aktiviteter og tilbud i kommunen. Du kan enkelt opprette egen friskusprofil som gir mulighet til å engasjere deg og legge inn egne aktiviteter og behov. Se også

bergen.kommune.no/frivillig

Selv de mørkeste tankene tåler lyset

*På det verste øyeblikk på med antidepressiva, var deprimert og utmattet av sorg. I dag er **Ove Vestheim** (51) glad for at han valgte livet.*

TEKST OG FOTO: ANN-KRISTIN LOODTZ

Han mistet sitt eldste barn. 3. november 2007 om natten banket det på døren. «Nå er det Andreas», tenkte Ove Vestheim. Han husker presten med snippen, det alvorlige ansiktet, hvordan presten satte seg ned i sofaen. Sønnen var drept i en bilulykke. Han døde momentant.

Andreas var 19 år, på begynnelsen av livet, bodde nær besteforeldrene i Valdres, hadde det fint.

– Han hadde opplevd å miste sin nærmeste kamerat i en bilulykke ni måneder før. Han tok det veldig tungt. Men nå hadde Andreas fått seg jobb, kjæresten var høygravid, og han taklet livet bra. Og så var det plutselig slutt.

Ove forteller dempet om det som skjedde. Han husker alt så klart, samtidig som andre ting er pakket inn i en slags tåke. Han bodde i Bergen da han fikk beskjeden, sammen med ekskonen og deres to barn som da var seks og åtte år gamle.

Ove reiste tilbake til Valdres. Alt var et kaos følelsesmessig. Ekskonen og de to barna kom etterpå. Han husker hver detalj fra begravelsen. Presten, alle folkene rundt ham, kisten til sønnen.

Ulykken rammet nok en gang

Dagen etter begravelsen kjørte familien på fire hjem over fjellet. I Flåm skilte en trailer over i motsatt kjørefelt og smeller inn i deres bil.

På mirakuløst vis kom barna og ekskonen fra det med blåmerker og mindre skader. Ove fikk omfattende skader. Brukket ribbein, knust tommel, punktert lunge og flere knusningsskader i kroppen. Det var så kritisk at han ble fløyet med luftambulansetil Haukeland universitetssjukehus og lagt i kunstig koma i fire dager.

– Jeg husker bare et kort glimt fra bilturen, og så da jeg våknet fra koma. Da startet prosessen med å takle alt som hadde skjedd. Det var forferdelig tungt. Jeg tenkte at det kunne vært godt å få

slippe. At de yngste barna godt kunne ha fått slippe ulykken, og å se faren sin så skadet og så langt nede. Og jeg tenkte på Andreas.

Ove gikk inn i en dyp depresjon. Heldigvis ble han ikke sendt rett hjem fra Haukeland, men fikk tilbud om en plass på Solli Distriktpsykiatriske Senter (DPS). Der fikk han tett oppfølging med medisiner.

– Hadde jeg blitt sendt hjem den gangen, hadde jeg ikke overlevd, sier han stille.

Mange små mål

Vi går opp svingene bak Floibanen, forbi Skansen og opp til Fjellveien. Ove er vel-trent og sprek. Det virker nesten utrolig at han har vært så skadet. Disiplinen til å trene har han med seg fra oppveksten. Som gutt fikk han revmatisme, og han har lang erfaring med opptrening for å vedlikeholde helsen. Så da han etter to måneder på Solli ble sendt til Beito-stølen Helse- og rehabiliteringssenter, kunne han hente frem en kjent styrke og selvdisciplin.

– Jeg satte meg små mål, og overrasket nok fysioterapeuten der med god progresjon. Jeg fikk innhold i dagene, og drev egenmotivasjon med å skrive ned små ting og nye mål som fungerte for meg. Jeg gjenopptok kontakten med barna, og livet gikk oppover. Men jeg var nok alt for opptatt av å komme tilbake til lederjobben min og det vanlige livet.

Etter tre uker tilbake i jobb, ramlet Ove sammen. Han klarte ingenting. Han hadde kjempet så hardt. Og sorgen etter Andreas var så stor.

– Jeg ville ikke leve lenger. Fant ikke noe å leve for. Hadde ikke krefter igjen. Alt var mørkt, beskriver han.

– Jeg gjennomførte aldri et selvmordsforsøk, men tankene var der hele tiden, og jeg stolte ikke på meg selv. Heldigvis skjønnte jeg hvor syk jeg var, og ringte Solli.

Flere dør i selvmord

I 2016 var det 614 personer i Norge som valgte å avslutte livet ved å begå selvmord. Av dem var 288 under 44 år.

Selvmord tar nå flere liv blant unge enn både trafikkulykker, overdoser og kreft til sammen; og etter en nedgang fra 1980-tallet, har antallet selvmord økt gradvis fra 2012 til i dag.

Det er flere kvinner enn menn som prøver å begå selvmord. Men det er flere menn som faktisk gjør det. Spesielt menn i alderen 35 til 60 er en utsatt gruppe. Felles for mange av tilfellene, er at det kommer overraskende på omgivelsene. De har ikke delt med andre hvor hardt de sliter, eller at de har alvorlige tanker om å avslutte sitt eget liv.

Når man sliter psykisk, er det så utrolig viktig å snakke med noen, frem- hver Ove.

– Jeg kjente på sterke følelser av skyld, sorg og spørsmål om hvorfor jeg gjorde som jeg gjorde, levde som jeg hadde gjort. Jeg anklaget meg selv for å

HULL PÅ SKAMMEN: – Vi må få hull på skammen over å ha selvmordstanker, sier fylkesleder i LEVE Hordaland Elisabeth Braut. – Det er helt OK å snakke om vonde følelser.

ha vært en dårlig far. Skammet meg over ikke å mestre livet. Samtidig strevde jeg med hva medisinen gjorde med meg. Jeg følte meg så følelsesflat, kjente ingen glede.

Å snakke med noen som forstår, er et viktig verktøy. Organisasjonen LEVE drives av og for folk som har opplevd selvmord i nær familie. De tilbyr like-mannssamtaler og sorggrupper for etter-latte etter selvmord. Åpenhet, og mulig-het til å snakke om følelsene sine, er grunnleggende når man skal bearbeide sorg. Og i et samfunn som kanskje frem- elsker det perfekte gjennom sosiale medier og miljøer, er det viktig å dyrke toleranse og aksept for at folk må få være slik de er. Gode nok, sier fylkesleder for LEVE Hordaland, Elisabeth Braut.

– Noe av det viktigste vi kan gjøre, er å lære unge at det er helt OK å snakke om følelsene sine. Også når de er dumme eller vonde, understreker hun.

– Vi må få hull på skammen ved å ha selvmordstanker. Alle mennesker er unike, alle sorgprosesser er unike. Det er ingenting som heter rett eller galt.

Innbyggerinitiativ i bystyre

LEVE Hordaland sin erfaring med sorg-arbeid var bakgrunn for innbygger-initiativet de leverte til Bergen kommune i 2016: «Nullvisjon for selvmord». De ønsket et bredt offentlig samarbeid for å forebygge selvmord i befolkningen, med særlig vekt på barn og unge.

– Responsen var overveldende. Et samlet bystyre stilte seg bak forslaget, sier Elisabeth Braut. Vedtaket betød også mye for henne personlig. Hun har selv kjent på maktesløsheten du føler når du mister en av dine nærmeste i selvmord.

I Tyrkia i 2010 fikk de telefonen: Hennes stesønn, ektemannens sønn, hadde tatt sitt eget liv, to dager før han skulle fylt 30 år. Beskjeden var ufattelig, de trodde at sønnen hadde det så bra.

– Det er ofte det som er vanskelig. Når en person først har bestemt seg for å ta selvmord, har personen det ofte så mye bedre. Vi følte at han var en fin fyr, en

som tok livet på strak arm. Etterpå forsto vi at han hadde planlagt det lenge.

Stesønnen bodde hos dem, men de var bortreist da det skjedde. De forsto at han hadde tenkt grundig gjennom hva som skulle skje, og når, for at ikke det skulle være den nærmeste kameraten eller annen familie som fant ham.

– Vi fikk en følelse av at han ønsket at vi skulle få slippe. På en måte er vi taknemlige for det i dag, sier hun etter-tenksomt.

Elisabeth har snakket om det som skjedde mange ganger. Først da hun tok kontakt med LEVE for å få hjelp til å bearbeide sorgen. Siden i likemans-samtaler med andre som har mistet sine nærmeste.

– Du må ikke være redd for å spørre. Du vet, jeg har fått snakket mye om dette, sier hun.

Da de fikk beskjeden, tok de første fly-et hjem. Hun beskriver dagene frem mot begravelsen som en tunnel.

– Vi kjente på en slags uendelig tomhet, sier Elisabeth, og forteller om still- heten i månedene etterpå.

– Vi prøvde å forstå hvorfor han gjorde det, for så igjen å bli overmannet av sorgen over at han ikke var der lenger. Det var et sammensurium av følelser.

– For oss var det veldig viktig at vi fant LEVE. Der trengte vi ikke å forklare, vi kunne bare være. Det føltes som et ull-pledd som ble lagt på skuldrene våre.

En av tingene som gir mening for Elisabeth, er å være der for andre som gjennomgår sorg. Jobbe for å forebygge, og bidra til at unge får hjelp med tunge følelser.

– Klarer vi å redde én person, er det fantastisk. Og for hver person etter det, er det også like fantastisk.

Fant ny livsstyrke

For Ove Vestheim tok det syv år å få et avklart forhold til sin egen psykiske helse. Da hadde han vært inn og ut av jobb, av og på medisiner, slitt med like- gyldighet som følge av medisiner – og kjent lenge på ensomheten.

– Jeg veide 100 kilo på det meste i 2012. Da skjønte jeg at jeg var nødt til å gjøre noe. At jeg ikke kunne leve et liv på medisiner, et passivt og kjedelig liv uten glede. Jeg startet å trene regelmessig. Lage en dagsplan, komme meg ut på et vanlig treningssenter, ikke bare i gruppe med andre syke. I naturen fant jeg fornyet glede, og jeg kunne gradvis trappe ned på medisinene.

Treningen ga resultater. I 2014 kunne Ove slutte for godt med medisiner. Parallelt fikk han kontroll igjen på revmatisme og astma. Gradvis hadde han også blitt en ressurs på Solli DPS, der han er brukerrepresentant og deltar i flere arbeidsgrupper og prosjekter for å hjelpe andre pasienter. Siden 2015 har han vært leder for Erfaringspanelet Psykisk Helse og Rus i Helse Bergen. I fjor høst tok han det endelige skrittet bort fra jobb innen salg og markedsføring, og begynte å jobbe som erfaringskonsulent i Bjørgvin DPS.

– Det var nødvendig å bytte yrke på grunn av endringer i helsen min. Og jeg hadde heller lyst til å jobbe med å hjelpe andre og gi dem et håp og se muligheten for en bedre livssituasjon.

Han finner genuin mening i å hjelpe andre som har det tungt. Å ha vært der selv, gir ham en verktøykasse det ikke går an å lese seg til. Han snakker om livsstyrkemestring og kunsten å skynde seg langsomt.

Under motivasjonsforedrag kan han bruke fine stunder mellom ham og sønnen som eksempler. På det måtte han øve lenge:

– Det tok mange år og mye trening for ikke å bli overveldet av sorg. Nå klarer jeg å tenke med glede på de gode tingene, turene og naturen jeg og Andreas hadde sammen. Jeg vil være en god rollemodell for mine to yngste barn. Jeg vil ta tak i de små tingene som gir glede i hverdagen. Som denne solskinnsdagen på fjellet, sier Ove og ser utover Bergen.

– Jeg kan sitte lenge og se, på livet og naturen rundt meg. Naturen har betydning mye for min rekreasjon. Når livet blir for stort, handler det om å se de bittemå tingene som kan gi håp og glede. Det første steget tar du der, smiler han. Livsstyrke.

FANT FRED I FRILUFT:

– Når livet blir for stort, handler det om å se de bittemå tingene som kan gi håp og glede. Naturen har betydning mye for min rekreasjon, sier Ove Vestheim.

Bred innsats på forebygging

Da bystyret vedtok nullvisjon for selvmord i 2016, ba de byrådet om en plan for å forebygge selvmord. Nå har planen vært på høring, og behandles i bystyret i september.

Planen sikrer at mange flere personer innen offentlige tjenester vil vite hva de skal gjøre i samtaler og situasjoner der folk sliter med tunge følelser, sier Audun Pedersen (bildet) ved Byrådsavdeling for sosial, bolig og inkludering.

– I tillegg legger vi opp til et tettere samarbeid med ideelle organisasjoner som er aktive på feltet, og med universitet, høyskoler og studentorganisasjoner.

Ved å gå bredt ut tenker man at planen i tillegg til å forebygge, også vil bidra til å bygge kunnskap langt utenfor de psykiske helsetjenestene.

En stor utfordring er å nå ut til dem man ikke vet man trenger å nå. En relativt stor andel av de som tar selvmord, har ikke en aktiv og kjent psykisk sykdom, noe som gjør det vanskelig å forstå at de lever med selvmordsfare.

– De lever tilsynelatende alminnelige liv, og ser ut til å ha ting på stell. I et forskningsprosjekt vi refererer til planen, intervjuet man etterlatte etter ti unge menn. Ingen av dem hadde symptomer på dårlig psykisk helse. Men de levde med et enormt indre press, som de til slutt ikke holdt ut, forteller Pedersen.

TRENGER DU NOEN Å SNAKKE MED?

- Livskrisehjelpen ved Bergen Legevakt, tlf 55 56 87 54. Hverdager 08.30-22.30, helg og helligdager 12.00-20.30.
- Kirkens SOS: tlf 22 40 00 40. Døgnaåpen.
- Mental Helses hjelpetelefon: 116 123. Døgnaåpen.
- LEVE Hordaland telefon: 912 20 900. Telefonen betjenes av frivillige, har ikke fast åpningstid.
- Helsestasjon for ungdom. Det er syv stasjoner fordelt i bydelene i Bergen, avdeling Engen har også et tilbud til studenter. Se www.bergen.kommune.no/helsestasjonforungdom

www.bergen.kommune.no/helsestasjonforungdom

Barn og unge

En viktig arena for å hjelpe barn og unge, er skole og skolehelsetjeneste. I Fana og Ytrebygda er det gjennomført et pilotprosjekt der nøkkelpersoner ved skolene ble kurset sammen med skolehelsetjenesten.

– Resultatene er svært vellykket, så dette ønsker vi å få til i hele Bergen.

– Vi tror dessuten det er viktig å få unge til å diskutere psykisk helse seg imellom. For eksempel handlet en eksamensoppgave om hvordan sosiale medier påvirker den psykiske helsen. Dette skapte mye diskusjon blant ungdommene etterpå, forteller Pedersen.

Eldre

For å hjelpe eldre er hjemmetjenesten og fastlegen viktige kontaktpunkter.

– Eldre personer har ofte kontakt med fastlege eller hjemmetjenesten på grunn av fysisk begrensning. Men det kan være andre sider ved deres tilværelse som er viktigere å få hjelp til. Eldre kan oppleve mye tap, av både helse, familie og sosial kontakt. Av tiltak i planen ønsker vi å utvide tjenestene med forebyggende hjemmebesøk. I tillegg organiserer vi kurstilbud til fastleger.

Bredt samarbeid

I arbeidet med planen deltok Bergen kommune, Hordaland Fylkeskommune, LEVE Hordaland, Ressurscenter om vald, traumatisk stress og sjølmordsforebygging (RVTS) og Helse Bergen HF. En rekke andre organisasjoner og institusjoner har også levert innspill til planen, som Kirkens SOS, Eldrerådet og elevorganisasjonen Hordaland.

Verdensdag for etterlatte etter selvmord 10. september

Dagen markeres i Bergen sentrum, blant annet med appeller på Festplassen og informasjon fra ulike organisasjoner på Torgallmenningen.

Toppen av lykke

Byfjellene er bergensernes privilegium. Og mens du går tur, jobber mange gode krefter sammen for å gjøre fjellbyen Bergen enda bedre.

TEKST OG FOTO: ANN-KRISTIN LOODTZ

Kommunens oppdrag er å ivareta byfjellene, og sikre at all bruk og ferdsel skjer etter regler og bestemmelser i planer og for drikkevann. Kommunen koordinerer dessuten aktiviteter og informasjon om byfjellene. Her er noe av det som skjer:

Nye turskilt

De siste årene har det kommet over 1000 nye turskilt på byfjellene, og flere skal det bli. I 2016 ble det satt opp 230 skilt fordelt på 72 punkter i Fløyenområdet. I 2017 sto Munkebotn, Kvitebjørnen og Midtjfellet for tur. Totalt har hele området, inkludert Ulriken, 1098 skilt fordelt på 192 stolper. I høst er det Lyderhorn som får nye skilt, og neste år følger byfjellene nord. Ved starten av hver tur-løype angir skiltene vanskelighetsgrad, fra grønn, til blå og rød løype, der rød er den mest krevende.

Klopper og stier

Kommunen opparbeider og utbedre stier, samt legge klopper og trapper over områder som er krevende å ferdes i. I fjor ble det lagt nye klopper

på Vidden, samt ny sti og bro over til Tranehytten. I år skal stien til Stora Krokattjørna og Svartetjørn i området Kanadaskogen rustes opp.

Rastehytter og grillplasser

Kommunen opparbeider rasteplasser og grillplasser, flere steder med le for regnet. I høst kommer det ny rastehytte, bål-plass og gapahuk ved Tennebekktjørna i Kanadaskogen.

Høytidelig i Oppstemten

Bergen Skog- og Træplantings-selskap bygger den nye trappestien til Ulriken. 18. september

2018 klokken 18.00 overrekkes den til Bergen kommune under en høytidelig markering med statsminister Erna Solberg til stede.

Ruster opp Munkebotn

Flere av fjellvannene er tilrettelagt for bading. I år bygges ny demning i Munkebotn, bade-plassen blir utbedret og det er kommet en fiskebrygge i Langevannet.

Teller turgåere

Det begynte med telleren i Stoltzekleiven. Nå har det kommet flere turtellere. Du kan teoretisk bli telt fem ganger på samme tur, hvis du tar noen omveier: Gå fra Stoltzen, via Nordre Kamvei ovenfor Floibanen, over Vidden, passér Borgerskaret, sving nedom Oppstemten ved Ulriken og avslutt ned Vannverksveien til Sædalen.

Verner nedbørsfelt

I sommerhalvåret har Vann- og avløpsetaten egne gjetere som ser til at sau på beite ikke etablerer seg langs vann i nedbørsfelt. Nedbørsfeltet på byfjellene er fra vannskillet på toppen av fjellryggene og i alle områder som skråer ned mot

Svartediket, Jordalsvatnet og Grølvatnet, inkludert mindre vann som renner ned i disse.

Byfjellsråd

Foruten innbyggernes rett til å bruke byfjellene, er det mange interesser som skal ivaretas i byfjellsforvaltningen. Derfor er det etablert et eget byfjellsråd med representanter fra Hordaland fylkeskommune, Bergen Bondelag, Bergen og Hordaland Turlag, Bergen Skog- og Træplantingsselskap, samt Etat for helsetjenester, Idrettservice, Bymiljøetaten, Plan- og bygningsetaten og Vann- og avløpsetaten fra Bergen kommune.

– Dette fungerer som et diskusjonsråd for prinsipielle spørsmål rundt forvaltningen, forklarer byfjellsforvalter Jan Robert Brandsdal.

I tillegg samarbeider kommunen med enda flere aktører og frivillige for å legge forholdene til rette for gode turer og opplevelser på fjellet. Blant dem er Floibanen AS, frivillige og flere idrettslag.

Takk til alle sammen, og god tur!

Hvor ligger nedbørsfeltet?

■ Grensen går langs fjellryggen fra Sædalen til Turnerhytten, videre langs ryggen som går gjennom masten på Ulriken og ned i Isdalen, hele Vidden, Rundemanen, Blåmanen, øvre del av Fløyfjellet og Brushytten. Videre går grensen i fjellområdet som heller ned mot Jordalsvannet i Eidsvåg, langs toppen av Sandviksfjellet og fra Vikinghytten og utover fjellryggen øst for Jordalsvanneet, til Storsåta og Nukane i Asane. Med andre ord: fra vannskillet på toppen av fjellryggen og alle områder som skråer ned mot Svartediket, Jordalsvatnet og Grølvatnet. Det er skiltet langs hovedrutene når du går inn i nedbørsfeltet. Finn kart på www.bergen.kommune.no/byfjellene.

Turen fortsetter på neste side

Utenfor alfarvei

Byfjellene er på sitt vakreste om høsten. Her er tips til fire flotte ruter som ligger litt på siden av de mest brukte stiene, enten du vil gå langt eller kort, tungt eller lett. God tur!

Turen over Kvitebjørnen har alt

Ruten: Stemmemyren – Munkebotn – Sandviksfjellet – Rundemanen – Fløyen. Cirka 8 km
Tidsbruk: 4,5 timer i behagelig turtempo, spisepause og små nyttepauser iberegnet.

Når du går denne turen, er det som om fjellet brer ut vingene og sier: Velkommen hjem! Den er akkurat så bratt at du får mosjon, lang nok til at du kommer i flytsonen – og rett og slett utrolig vakker!

Jeg liker best å gå opp bak Stemmemyren og ta den bratte, steinete bakken fra Øyjordsveien til Garpetjern; vi har døpt den «Klatremusbakken». Følg turveien til demningen i Munkebotn der det er skiltet inn til venstre. Her følger du stien oppover. Du passerer de gamle vannrennene som Sandviksguttene og Dræggehyttens venner har restaurert – før du fortsetter opp til Sandvikshytten og første sjokoladepause. Utsikt, stillhet, frisk luft.

Etter Sandvikshytten venter en bratt stigning, litt gjørmete og glatt i starten om det har regnet mye, men heldigvis er det lagt klopper. Med ett er du på byens tak, med utsikt i alle retninger. Toppen

av fjellryggen heter Kvitebjørnen, her følger du vardene mot Rundemanen. Det er noen vakre små tjern langs stien som egner seg for pause, kaste stein og kanskje grilling. Mitt favoritt-tjern er knøttelitt, og ligger litt i le, se bildet til høyre.

Cirka halvveis passerer du et vakkert skar, ved Lavet og Langediket, litt bratt ned før du går opp igjen. Og etter hvert stiger mastene på henholdsvis Rundemanen og Ulriken opp i horisonten. Da jeg var liten, spiste vi alltid ved det lille tjernet, men i dag sverger jeg til toppen av Rundemanen – helst i le av en hyttevegg. Utsikten over Bergen og Vidden, stillheten, steiner, kratt og små tjern, og den uendelige horisonten. Jeg blir aldri lei.

Etter Rundemanen går du inn på turvei igjen, og følger den behagelige nedstigningen til Fløyen, perfekt for slitne bein eller kranglete knær. Fra Fløyen kan du selvsagt gå ned, men det er grådig kjekt å ta Floibanen og.

Tekst og foto: Ann-Kristin Lootz

Saken ble skrevet før demningen ga etter. Kommunen jobber med å rydde tilkomsten til stien snarest mulig.

Skogstur og troll i Kanadaskogen

Ruten: Spelhaugen – Litla Krokattjørna – Svartatjørna – Tennebekktjørna – Spelhaugen
Tidsbruk: 2,5 timer i behagelig turtempo, inklusiv troll-, disse- og sjokoladepauser.

Kanadaskogen har flotte turveier, men det er på stiene det magiske skjer. Det er så mye spennende å finne i en skogbunn, og selv den korteste løypen kan bli et eventyr for små helter på tur. Derfor var det ikke lange biten vi trengte å gå for brødkiver og kakao med krem fant veien til sultne mager da ungene var små.

Det finnes utallige små rundløyper på sti i området rundt Stora og Litla Krokattjørna. Men etter anbefaling fra byfjellsforvalteren tok vi nå hele den merkete skogsstien som starter ved Spelhaugen og kommer ut igjen på turveien nedenfor Tennebekktjørna. Turen er godt merket, følg skilting og husk å ta til venstre når stien deler seg uten skilt. Da treffer du på skilt ved neste kryss.

Før du kommer til det første tjernet, møter du et av skogens trolltrær på høyre side. Vi har funnet skatter der før med ungene, det er helt sant. Ved Stora Krokattjørna er det slengdisser og mye rart å se på i vannkanten. Et stykke inn i skogen går du liksom under trærne, veldig bra om det regner litt. Det er spennende pinner, en liten elv du kan sende blader og strå nedover, og et skjevt tre du kan disse på. Langs Svartatjørna følger du stien til en romslig rasteplass ved enden av vannet. Ute på turveien igjen kan du gå korteste veien tilbake til Spelhaugen, eller lengste rundt Tennebekktjørna. Fra inni hjørnet ved stranden på toppen av Nipedalen går det en kjekk snarvei gjennom skogen og inn på turveien igjen. Her bor det skorpioner og fjellulver, mener vi fast bestemt.

Stiområdene i Kanadaskogen kan være litt gjørmete og glatte noen steder, så personlig liker jeg dem best når det har vært relativt tørt vær dagene før, eller det er tele i jorden.

Tekst og foto: Ann-Kristin Lootz

Eventyrlige Indianerstien

Ruten: Montana – Korketrekkeren – Indianerstien – Turnerhytten – Ulriken
Tidsbruk: 3 timer i rolig tempo, inkl noen gode pauser

Jeg har tatt raskeste og bratteste rute fra Montana til Ulriken utallige ganger, men bare én gang før har jeg gått til Turnerhytten via Indianerstien. Altså var det på høy tid med en reprise på denne fredelige, varierte og ikke minst nydelige turen.

Fra Montana går du til Steinen, der du samtidig ser de første trinnene til flotte og populære Oppstemten. Her forlater du de som skal strake veien til Ulriken, og tar til høyre på den gamle Skiveien mot Lorthaug. I Korketrekkeren kan du teste kondisen, eller bare rusle oppover steintrappene mens du nyter utsikten til byen du legger bak deg, kanskje fra en helt ny vinkel. Du har ikke gått lenge før du virkelig føler at du er til fjells, i ditt eget rike. Likevel er det på toppen av Korketrekkeren eventyret begynner. Ved skiltklyngen skimter du så vidt stien til høyre. Den er unnselig, men det er bare i starten. Når du først har fått øye på den, er den enkel å følge over den lille haugen som tar deg ned til fredelige Vassdalsvannet, og bort til skogholtet som lager en naturlig inngangsport til skråningen med det eventyrlige navnet Soriabakken. Herfra slynger Indianerstien seg nokså luftig oppover langs fjellsiden et stykke, så hold deg fast i kjettinggjerdet. Gjør du det, føles det helt trygt å gå her, selv for en med langt fremskredne høydeskrekk, som meg selv.

På toppen flater terrenget ut i det du passerer ruinene etter byfjellshytte 8. Du blir grepet av viddefølelsen og har utsyn i alle retninger mens du går i lett terreng innover til Turnerhytten. Her er det vaffer og ly for høst vinden å få på søndager, eller god plass på benken utenfor på en solskinnsdag. Turen bort til Ulriken er i seg selv en lett og fin tur, der du møter stien fra Vidden og folkene som har gått over. På Indianerstien derimot, selv på en lørdag med perfekt turvær, møtte vi bare en håndfull mennesker.

Tekst og foto: Hanne Farestvedt

Se flere turtips:

w.bergen.kommune.no/byfjellene

Topp trimtur til Åsanes høyeste punkt

Ruten: Melingen – Den trondhjemske postvei – Vetten i Åsane tur/retur
Tidsbruk: I underkant av 2 timer i turtempo

Hvor skal du gå når du vil ha en kjøp treningstur, men samtidig lengter etter ordentlig utsyn? Byfjellene i Bergen inkluderer også fjellområdene i nord. Det høyeste punktet av dem alle er Vetten, som rager nesten 500 meter over havet.

Utgangspunktet for turen ligger bak Ikea i Åsane. I rundkjøringen tar du inn Dalavegen i stedet for Ikea, og følger veien til du ser parkeringsplassen. Så er det bare hekte seg på Den trondhjemske postvei og legge i vei. Grusveien er fin, men ganske bratt, så pulsen og varmen kommer fort. På vei oppover kan du se nærmere på både dyr og kulturlandskap. Etter en god oppvarming flater postveien ut, og her kan du fortsette å gå rett frem til du kommer til Særegården, eller ned på den andre siden til Falkanger. Men, vi vil gi beina litt mer motstand og sikter mot Åsanes høyeste topp. Følg skiltet over en liten myr, og så er det klart for oppstigningen. Her er det ganske bratt og steinete, en ekstra utfordring på sleipe dager. På veien opp har du fin utsikt innover mot Bergen, mens varden på toppen viser oss mot målet. Stien går i flott høyfjellsterreng med myrull og tyttebærlyng. På toppen er det lett å se at man befinner seg midt i smørøyet, med 360-graders utsikt til blant annet Nordhordland, Byfjorden og Osterøy.

Returen tar vi samme vei, og noen partier er litt bratte, så har du kranglete knær, er kanskje ikke dette ruten for deg.

Nede på flatmark er hodet litt lettere, mens beina er gode og møre. En flott og effektiv topptur!

Tekst og foto: Nina Blågestad

Barnehage med historisk og herskapeleg sus

Når barna går inn dørene til nyopna **Leaparken barnehage**, får dei spennande historie og herskapeleg atmosfære med på kjøpet.

TEKST OG FOTO: KRISTIN HAUGE KLEMSDAL

BARNEHAGE MED SJEL: Leaparken barnehage er ein barnehage utanom det vanlege. Nytt og moderne kombinert med gammalt og ærverdig skapar ei særige stemning. Styrar Mette Sæle Westheim, planleggjar Mette Karlsen i Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett og prosjektleiar Tor Milde i Etat for utbygging gler seg over resultatet.

FOTO: BERGEN BYARKIV, FOTOGRAF UKJEND

LEA HALL / SOLHAUG SKOLE: Herskapsboligen i Leaparken i tidlegare tider. Årstal ukjend.

ÅDRING: Det flotte rekkverket i hovudbygget ser ut som eik, men er det ikkje. Frå gammalt er måleteknikken ådring nytta for å gje simplare treslag ei meir eksklusiv utsjånad.

FOTO: TOR MILDE

TAK OVER TAK: Under rehabiliteringa var hovudbygningen dekt av eit stort telt for å verne mot ver og vind. Tårna er sett i stand i opphavsleg stil.

Det ser ut som eit lite eventyrslott, det gamle herskaps- huset som ligg på høgde- draget mellom Fjosanger- veien og Inndalsveien. Sli- tasje og dårleg stell fekk lenge sette sitt preg på den meir enn hundre år gamle trebygningen. Men no er bygget restaurert tilbake til gamle høgder, og i tillegg til- passa moderne bruk som barnehage.

Nytt på gamal leist

Tor Milde i Etat for utbygging har vore prosjektleiar for istandsettinga. Han fortel om mange utfordringar undervegs i den om lag to år lange byggeprosessen.

– Det har ikkje vore enkelt. Hovud- bygningen hadde rote, setningskadar, lekkasjar og brannskadar. Vi har bygd heilt nytt på ein gamal leist. Heile tak- et og alt det utvendige er bytt ut. Vi har støypd nye golv. Samstundes ville vi behalde mest mogleg av det gamle. Autentiske detaljar både inne og ute er tekne vare på. No ser huset ut som det gjorde då det var nytt, fortel Milde.

Når eit bygg skal nyttast som barne- hage, må ei rekke tekniske krav vere på plass. Den største utfordringa har vore å plassere dei tekniske installasjonane.

– Eg er spesielt nøgd med at vi har fått gøymt det tekniske i kjellaren og i eitt av romma på loftet, seier Milde, som roser innsatsen til entreprenøren.

– Vi har hatt fantastisk flinke hand- verkarar i sving. Dei har fått nytta både hender og hovud.

Frå glamour til skule

Huset si historie er rik og spennande. Det heile starta i 1899, då vart Villa Solhaug bygd for fabrikkeigar Gerdt Meyer Bruun og familien hans. I 1915 selde Bruun eigedomen vidare til skipsreiar Erik Grant Lea, som flytta inn saman med kona si, Hilda. Ho var ei britisk sosietets- kvinne, halvt indisk, noko som gjorde at ho på folkemunne vart snakka om som «den indiske prinsessa». No fekk Villa Solhaug namnet Lea Hall. I 1916 vart hagen rundt huset utvida til park, Leaparken. Erik Grant Lea sitt forretnings- imperium var på topp på denne tida. Han eigde ti reiarlag, ein bank og tre forsik- ringselskap. Livet i Lea Hall var prega av luksus. Eigedommen hadde både gartnar og fleire tenestefjenter. Men lykka snudde, og etter nokre år gjekk Lea konkurs. Saman med Hilda flytta han til eit langt enklare liv i Sogn.

– Det er fantastisk at kommunen vel å gje små barn omgivnader som dette. Det ligg mykje kreativt potensial i huset. Samstundes har personalet alt å seie. Det viktigaste vi gjer, handlar om relasjons- arbeid og tryggleik, seier Westheim. Ho har nyleg tilsett 17 personar. Den eldste er 60, den yngste 19 år. 40 prosent er menn, og dei tilsette har ulik etnisk bakgrunn.

No startar ein nytt kapittel i historia til herskaps- huset i Leaparken, når 76 aktive barn får boltre seg i dei ærverdige rom- ma. Og slikt kan det bli både eventyr og gode historier av.

I 1922 tok Bergen kommune over Lea Hall og Leaparken. Under kommunalt eigarskap vart det brått slutt på glamour, og Lea Hall vart til Solhaug skole. Frå 1922 til 1939 var bygningen skule for 1. til 4. klasse. I heile perioden frå 1939 til 1999 var Solhaug spesialsule for barn med ulike lære- og åtferdsvanskar. Mellom 1999 og 2016 vart bygget leigd ut til privatskulen Da Vinci Montessoriskolen.

Høg antikvarisk verdi

– Bergen kommune har lenge vore på jakt etter bygg og tomter for nye barnehagar i Årstad. Eigedommen ligg fint til i ein park, og sentralt i ein bydel der vi treng fleire barnehageplassar, seier Mette Karlsen, planleggjar i Byrådsavdeling for barnehage, skole og idrett. Ho fortel at det likevel har vore ein lang prosess for den tidlegare skulen kunne bli barne- hage. Nokre av årsakene til at saka løyste seg, var at krav til uteareal og parkering har endra seg. Det at bygget har ein høg anti- kvarisk verdi, har òg vore ei utfordring.

– For å få til ei effektiv og moderne barnehageverksemd trøng vi meir plass. Vi fekk bygge på 65 kvadratmeter til garderobe. Nybygget har fått ein annan stil enn hovudbygget, så her skal Byanti- kvaren ha ros for å ha vore pragmatisk og løysingsorientert, seier Karlsen.

Historie, leik og læring

Mette Sæle Westheim er styrar for den nye barnehagen. Ho gler seg til å ta huset i bruk, og er opptatt av å nytte historia på ulikt vis i barnehagekvardagen.

– Det er fantastisk at kommunen vel å gje små barn omgivnader som dette. Det ligg mykje kreativt potensial i huset. Samstundes har personalet alt å seie. Det viktigaste vi gjer, handlar om relasjons- arbeid og tryggleik, seier Westheim. Ho har nyleg tilsett 17 personar. Den eldste er 60, den yngste 19 år. 40 prosent er menn, og dei tilsette har ulik etnisk bakgrunn.

No startar ein nytt kapittel i historia til herskaps- huset i Leaparken, når 76 aktive barn får boltre seg i dei ærverdige rom- ma. Og slikt kan det bli både eventyr og gode historier av.

LEAPARKEN BARNEHAGE

- Opna i slutten av august 2018.
- Har plass til 76 born frå eitt til seks år.
- Barnehagen får tre avdelingar, såkalla heimeområder.
- Bruttoareal: 760 m²
- Prosjektkostnader: cirka 85 millionar kroner.
- Arkitekt: Asplan Viak
- Entreprenør: Åsane Byggmesterforretning AS.

Ida er klar for fremtidens skole

Ida Hammersland har akkurat begynt i første klasse på nye Damsgård skole. I løpet av de neste ti årene vil hun oppleve den største endringen i norsk skole på lenge.

TEKST: NINA BLÅGESTAD OG ANDREW M.S. BULLER / FOTO: ANDREW M.S. BULLER

Jeg gleder meg til å lære å lese, og få nye venner, sier Ida mens hun skriver bokstaver på et ark. – Jeg har lært bokstavene hjemme, forteller hun. Ida sitt kull vil ikke møte de store forandringene det første året, forsikrer rådgiver i fagavdeling for barnehage og skole, Monica Håkansson. – De som begynner i første klasse i dag, vil møte både lek og læring. Det blir en litt annen struktur enn i barnehagen, men leken er sentral, forteller hun.

Fagfornyelse i 2020

Innen Ida er ferdig med grunnskolen, har det skjedd store forandringer i undervisningsinnholdet. I 2020 innføres en revidert nasjonal læreplan. Den vil legge stor vekt på utforskning, kreativitet, samspilling og evnen til kritisk tenkning. Læreren blir mer av en støtte og veileder enn foreleser, og elevene skal bli mer bevisste på prosessene rundt egen læring. I 2020 skal tre tverrfaglige temaer være tydelige i mange fag: Folkehelse og livsmestring, Demokrati og medborgerskap og Bærekraftig utvikling. Samtidig blir fag som musikk, mat og helse, kropp-

øving, samt kunst og håndverk mer praktiske for å øke elevenes motivasjon og mestring.

– Fokus på fag blir litt annerledes, faktakunnskap får mindre betydning. Det som blir viktig, er å lære å lære, slik at de gjennom livet kan tilegne seg ny og nødvendig kompetanse. De som begynner på skolen i dag skal kanskje ha jobber som ennå ikke eksisterer, sier Janneke Tangen.

Sammen med kollegaene i Fagavdeling for skole og barnehage jobber hun med fireårige kvalitetsutviklingsplaner for Bergenskolen. Den neste gjelder for 2020-2024 og vil være i tråd med de nasjonale føringene.

Nye begreper for foreldre

For foresatte krever endringene at de kanskje må endre sitt syn på organiseringen av, og læring i skolen. De vil møte begreper de ikke kjenner igjen fra egen skolegang, som for eksempel **læringsvenn**. Det er en samarbeidspartner, en å snakke og diskutere læring

med. Målet er mer læring gjennom samhandling.

Skolene bruker også begrepet **læringsgrop**. Når elever møter noe nytt og vanskelig, kan de føle at de havner i en grop. Da trenger de gode strategier og redskaper for å komme seg opp. Det visuelle bildet brukes for å fortelle at motstand ikke er farlig, tvert imot er det nyttig. Hopper du bare over gropen, vil du ikke lære noe nytt.

Et annet begrep som kommer til å prege norsk skole fremover, er **dybdelæring**. Det betyr at elevene skal kunne stå i ett tema over lang tid, til de eier kunnskapen, og kan overføre den til andre temaer og andre fag.

Startet prosjektet Smart oppvekst

Elevene som går på skole nå vil bruke digitale verktøy på en helt annen måte enn tidligere.

Bergen kommune har nå startet prosjektet Smart oppvekst, og holder på å utarbeide en plan som skal vedtas i desember 2018. Planen skal peke ut retningen for digitalisering av fremtidens skole og utviklingen av den digitale kompetansen hos elevene. De skal få lære digitale språk gjennom lek og utforskning, kreativitet og samarbeid.

– Fremtidens elever vil oppleve en annen tilnærming til læring. Vi kan se for oss at elevene i stedet for å høre om historien, faktisk kan oppleve den gjennom virtuelle virkeligheter. Ved hjelp av ny teknologi kan elevene få et helt annet læringsutbytte enn ved tradisjonell undervisning. Det handler ikke om teknologien i seg selv, men hvordan den kan gjøre læringen bedre for den enkelte eleven, sier Jan Eide, programleder for Smart oppvekst.

Bedre rustet for fremtiden

Når dagens førsteklassinger går ut av skolen, er målet at de er blitt gode til å samhandle med ulike typer mennesker. De skal ha grunnleggende ferdigheter i å mestre livet, og være rustet til å møte et tøffere arbeidsmarked i stadig endring.

– Vi har stor tro på at endringene i skolen vil få flere elever som trives, som mestrer og fullfører hele skoleløpet, sier Janneke Tangen.

Ida har mange år med skole foran seg. Men svarer kontant når hun blir spurt om hva hun vil bli når hun blir voksen.

– Jeg vil bli lege, for da kan jeg gjøre syke folk friske, sier Ida med et smil.

Den digitale kommunen

Det pågår et stort **digitaliseringsarbeid** i Bergen kommune. Her er noe av det nye du møter på som innbygger.

TEKST OG FOTO: NINA BLÅGESTAD

Det handler om å møte innbyggerne og næringslivet der de er, sier Kjetil Århus, direktør for Digitalisering og innovasjon konsern. Digitaliseringsarbeidet handler både om en større omorganisering av kommunen, nye verktøy for ansatte og mange nye selvbetjente løsninger og tjenester for innbyggerne. Her er noen av det du kan møte på:

Barn og familie

Smart oppvekst:

Kommunen har startet et stort digitaliserings- og innovasjonsarbeid innen skole, barnehage og idrett. En del av Smart oppvekst er tryggere og bedre kommunikasjon mellom hjem, skole og barnehage. Foresatte skal blant annet få lettere tilgang til informasjon og tjenester på nett, som levering av søknader, eller informasjon fra mapper som gjelder sitt barn.

Administrasjon

Betale med Vipps:

Du kan motta og betale faktura fra Bergen kommune gjennom Vipps og Digipost. Har du takket ja til å motta regninger i Vipps-appen, sendes fakturaer via Vipps Faktura. Du får varseling på mobilen. Vipps gjelder foreløpig ikke for p-gebyr, boligsoneparkering, piggedekkbolat, husleie for kommunal bolig og restskatt.

Alle fakturaer på Din side:

Via Din side på bergen.kommune.no får du oversikt over forholdet ditt til kommunen, eller søke om tjenester. Alle fakturaer Bergen kommune har sendt deg som privatperson eller din bedrift siden 2009 og frem til den siste regning, er tilgjengelig her.

Helse og omsorg

Helsenorge.no gir bedre oversikt:

På helsenorge.no kan du logge inn og få tilgang til egne helseopplysninger. Innbyggere som mottar hjemmebaserte tjenester kan se planlagte besøk og enkelt avlyse besøk fra kommunen. Du kan sende meldinger og beskjeder til kommunehelsetjenestene du mottar.

GIR PERSONLIG VEILEDNING: – Vi ønsker å hjelpe de som ikke er helt fortlørlig med det digitale, sier Ann Elin Bruåsdaal hos Innbyggjerservice i Kaigaten 4.

Trenger du veiledning?

Hos Innbyggjerservice kan du få personlig veiledning til å komme i gang på data og internett, slik at du kan benytte kommunens digitale tjenester.

Innbyggjerservice kan blant annet hjelpe med å opprette din egen e-post, bruke Min side, finne frem på kommunens og offentlige nettsider og gi hjelp til søknader som for eksempel barnehage, vrakpant og tilskuddsordninger. Du kan bestille personlig veiledningstimer på mandager og onsdager. Timen varer i 45 minutter. Husk å ta med nødvendig påloggingsinformasjon som BankID og MinID.

bergenbibliotek.no

Få hjelp av roboten Kari

Chat-roboten Kommune-Kari svarer på skriftlige spørsmål om kommunens tjenester og tilbud, hele døgnet. Hun svarer presist med en lenke til kommunens nettsider. Roboten er under opplæring, og finner hun ikke svaret, vil en ansatt på Innbyggjerservice svare deg. Du kan prøve chat-roboten på kommunens nettsider.

Kom i gang-klubb på biblioteket

Bergen offentlige bibliotek tilbyr et bredt

bergen.kommune.no

Slik jobber barnevernet for barnets beste

Barnevernet har mange metoder for å hjelpe familier som sliter. De aller færreste handler om omsorgsovertakelse.

TEKST OG FOTO: HANNE FARESTVEDT

Hvert år kommer det inn mer enn 2500 bekymringsmeldinger til Barneverntjenesten i Bergen. Det kan være barn som selv tar kontakt, eller foreldre, slektninger, skole, barnehage, politi eller sykehus. Meldingene kan handle om vold i hjemmet, overgrep, eller høyt konfliktnivå mellom foreldre. Eller manglende oppfølging av barnets skolegang, eller ungdom på vei inn i et dårlig nettverk.

– En setning vi ofte hører fra foreldre, er at «det er så vanskelig å få ungene til å lye», sier barnevernssjef i Laksevåg, Sissel Gjendem.

De vanskelige historiene

Bak enhver melding som kommer inn til barneverntjenesten, ligger det en historie. Om barn som er for trøtte til å gå på skolen fordi de har sittet oppe hele natten og ventet på at mamma skulle komme hjem fra byen. Om barn som glemmer seg i skap og ikke våger å komme ut på grunn av vold i hjemmet. Eller om 14-åringer som har vært utsatt for omsorgssvikt over så mange år, at de knapt vet å kle på seg selv.

Det er historier som er vanskelig å høre, og utfordrende å jobbe med. Likevel svarer barnas kontaktpersoner i kor på spørsmålet om hva som er deres største utfordring: Tid.

Tidligere i år ble det vedtatt at Barneverntjenesten får 26 nye stillinger og nesten like mange millioner i budsjettøkning. Det kommer godt med. De siste ti årene har det vært en radikal økning i arbeidsoppgavene for de ansatte i barnevernet som en følge av alvorlighetsgraden i barnevernssakene, behovet for omfattende tiltak og økte dokumentasjonskrav.

Fra melding til undersøkelse

Alle meldingene vurderes av fagpersoner. Innen en uke skal de ha bestemt om saken skal undersøkes, henlegges eller henvises til andre tjenester. Spesialkurator Janicke Vikdal er en av dem du møter dersom du leverer en melding til Barneverntjenesten i Laksevåg.

– På mottaksmøtene ser vi om det er grunnlag for å ta familien inn til undersøkelse. En undersøkelse kan vare i opp til tre måneder. I denne fasen er det viktig å få til et godt samarbeid med foreldre og barn, og i de fleste tilfeller går det greit. Om det ikke er de selv som har gitt oss en melding, er de som regel bevisste på utfordringene familien har. Den totale benektning ser vi sjelden, forklarer spesialkuratoren.

I undersøkelsesfasen kartlegges familiens ressurser og utfordringer. Fagpersonene bruker mye tid på å bli kjent med familien. De vurderer atmosfæren, samspill mellom barn og voksne, går på hjemmebesøk og har samtaler med alle i familien. Undersøkelsen danner grunnlaget for å kunne bestemme om familien skal få tilbud om hjelpetiltak, eller om saken skal henlegges og eventuelt vurderes på nytt senere. Av og til takker familien nei til hjelp. Da anbefales de å ta kontakt igjen ved behov.

For på samme måter som det finnes noen fordommer mot barnevernet, finnes det noen familietabu. Som å erkjenne at man ikke får familielivet helt til.

– Vårt utgangspunkt er at alle vanskelige familiesituasjoner lar seg løse.

Sissel Gjendem,
barnevernssjef

– Vårt utgangspunkt er at alle vanskelige familiesituasjoner lar seg løse. Det finnes gode krefter i alle familier, alle har ressurser. Det gjelder bare å få tak i dem, og vår oppgave er å kartlegge ressursene og bidra til endring, sier Gjendem.

Hun kjenner mange eksempler på at barnets situasjon endrer seg til det positive allerede i undersøkelsesprosessen, for eksempel ved bruk av familieråd. Og de fleste foreldre samarbeider godt med barnevernet.

Mange muligheter for hjelp

I løpet av undersøkelsen er det mange som får satt i gang hjelpetiltak, for eksempel i form av en henvisning til BUP (barne- og ungdomspsykiatrisk poliklinikk) eller familievernkontorene, dersom konfliktnivået mellom foreldrene er høyt. Ikke så rent sjelden kommer storfamilien på banen med hjelp og støtte når de får vite om at det er behov for hjelp i andre deler av familien.

– Det er tabu å si, men det er helt vanlig å føle det slik i perioder. Noen ganger skjer det ting som gjør livet vanskelig, og noen har behov for litt hjelp på veien, sier Gjendem.

I de fleste tilfellene består hjelpetiltakene av veiledning. Metodene er bredt sammensatt, og barnevernet samarbeider med en rekke instanser, og kan også

TRAVLE DAGER: Arbeidsmengden har vært økende for barneverntjenesten de siste ti årene. Fra v.: Hilde Øyerhamn, Sissel Gjendem, Janicke Vikdal og Else Karin Dyrøy Knutsen.

koble på miljøterapeuter eller støttekontakter der de ser et behov.

Barnehagen er dessuten en viktig arena for små barn og deres foreldre. Det gir struktur i familier der det kanskje mangler, det gir barna sosialisering – og foreldre mulighet til inntekt og å mestre arbeidslivet.

Barnevernets tiltaksmeny er innholdsrik og variert. Men Hilde Øyerhamn, avdelingsleder ved Fyllingsdalen barneverntjeneste, har en viktig presisering:

– Vi har et bredt hjelpetilbud, og det er frivillig å benytte seg av, sier hun.

Ikke alle kan bo hjemme

Ferske tall viser at det i 2017 var 45 omsorgsovertakelser i Bergen kommune. Omsorgsovertakelse er et resultat av at alle hjelpetiltak er vurdert, uten at det har gitt nødvendig bedring i barnets situasjon.

– Det er aldri en lett avgjørelse, sier Gjendem.

Barneverntjenestens myndighet be-

POSITIVE FAMILIETILTAK: Den årlige familiedagen i Alvøen er ett av tiltakene som barneverntjenesten i Laksevåg står i spissen for, her representert ved Else Karin Dyrøy Knutsen (til v.) og Janicke Vikdal.

grenser seg til å sende sak til Fylkesnemnda med forslag om omsorgsovertakelse. Det er nemlig Fylkesnemnda som har myndighet til å avgjøre om omsorgen skal fratas foreldrene.

Barnevernet jobber også akutt. Et barnets sikkerhet så truet at det er fare for liv og helse, har barneverntjenesten mulighet til å fatte midlertidig vedtak om å hasteflytte barnet til et sikkert sted. Innen seks uker må barneverntjenesten ha konkludert med hva som skal skje videre med barnet. Et vedtak om hasteflytting skal godkjennes av Fylkesnemnda innen 48 timer. Blir ikke vedtaket godkjent, skal barnet hjem igjen.

Prosedyrene ved omsorgsovertakelse er grundige og omfattende.

– Det er mange involverte i en slik beslutning. Jurister, avdelingsledere og barnets kontaktperson holder beslutningsmøte og går gjennom alle sider av saken, forklarer Gjendem. Til slutt er det hun, som barnevernssjef, som tar avgjørelsen om å sende begjæring til Fylkesnemnda. I nemnda får familien god tid til å forklare seg, og de har med egen advokat og vitner som kan tale deres sak. Er de uenige i nemndas slutning, har de mulighet til å bringe saken inn for tingretten.

I hele denne prosessen er advokatutgiftene dekket av det offentlige.

– Terskelen for å gjøre et så alvorlig

inngrep i en familie er veldig høy, presiserer barnevernssjefen. Og i alle saker, uansett omfang og alvorlighetsgrad, jobber de ansatte i barnevernet etter én felles rettesnor: Barnets beste.

Når barnet får et nytt hjem

Spesialkurator Else Karin Dyrøy Knutsen er en av dem som har ansvar for å finne et godt og riktig hjem til barnet, og å følge opp fosterfamilier.

75 prosent av barna som flyttet fra sine foreldre i fjor, kunne flytte til et fosterhjem i sin egen familie eller nettverk.

– Når det gjelder små barn, er det alltid snakk om å finne et fosterhjem. For eldre barn kan det være flere mulige tiltak. Vi samarbeider med Bufetat for å finne gode, permanente løsninger, sier Knutsen. Hun bruker mye tid på å følge opp fosterfamilier. Oppfølgingen kan pågå til fylte 23 år, om barnet ønsker det – noe mange gjør.

– Det er mye som skal klaffe. Det er ikke bare å finne en familie, det skal også være riktig familie. Mange barn i vårt system, stoler jo ikke på voksne, sier hun.

Det finnes en del basiskriterier som skal oppfylles for å få bli fosterfamilie, som at helse- og politiattest skal være i orden, familien skal ha overskudd, plass og økonomi til å ha omsorg for et nytt medlem. I tillegg er det viktig at barnet

har nærhet til sine vanlige aktiviteter, og til sine biologiske foreldre. For foreldrene skal alltid være en del av løsningen.

– Vi jobber for å få et godt forhold til både barn og foreldrene, selv om barnet ikke lenger skal bo hjemme, sier Gjendem.

Selv om arbeidsmengden til barnevernet er økende, med daglig kontakt med mennesker som er utsatt for store belastninger, ofte som følge av vold og overgrep mot barn, så er det mange solskinnshistorier og.

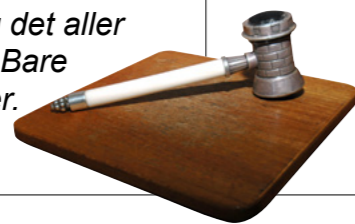
BARNEVERN TJENESTEN

- Skal sikre at barn og unge som lever under forhold som kan skade deres helse og utvikling, får nødvendig hjelp, omsorg og beskyttelse til rett tid. Samarbeider med andre offentlige etater som tilbyr tjenester til barn, unge og deres familier.
- Skal gi hjelp til at hjemmet skal kunne makte sitt omsorgsansvar, men har også plikt til å gripe inn dersom hjelpen ikke nytter.
- Har plikt til å gripe inn blant annet hvis det er alvorlige mangler ved den daglige omsorgen, barnet blir mishandlet eller utsatt for overgrep, dersom det er overveiende sannsynlig at barnets helse eller utvikling kan bli alvorlig skadd fordi foreldrene er ute av stand til å ta tilstrekkelig ansvar for barnet.
- Barn og unge og foreldre kan selv henvende seg til barneverntjenesten for å få hjelp. Man kan ta kontakt på telefon, brev, e-post eller ved personlig fremmøte. Barnevernvakten kan også kontaktes på kvelder, helligdager og i helger, tlf 55 36 11 80.
- Her finner du barneverntjenesten i bydelene: Ama og Åsane, tlf 55 56 68 50, Bergenhus og Arstad, tlf 55 56 50 70, Fana og Ytrebygda, tlf 55 56 13 10 / 55 56 17 77, Fyllingsdalen og Laksevåg, tlf 55 56 28 50.

Politikk på 1-2-3

Ved å lese denne siden, får du med deg det aller viktigste som skjer i politikken i Bergen. Bare saker som er endelig vedtatt omtales her.

w.bergen.kommune.no/politikk

DET POLITISKE SYSTEMET I BERGEN

BYRÅDET

Byrådet er Bergens byregjering. Byrådet kan fatte vedtak innenfor store deler av kommunens virksomhet. I saker der byrådet ikke har nødvendige fullmakter, kommer byrådet med forslag til vedtak. Sakene sendes så videre til behandling i bystyret.

BYSTYRET

Bystyret fungerer på samme måte som Stortinget gjør på nasjonalt nivå. Flertallet i bystyret bestemmer hvem som skal danne byråd. Bystyret vedtar også overordnede mål, prinsipper, strategier og planer for kommunens virksomhet, samt kommunens budsjett.

Siden forrige utgave av Bergenseren har bypolitikere fattet vedtak i blant annet disse sakene:

BYMILJØ

Det skal lages **bystrand** ved Store Lungegårdsvann. Bystranden skal bli en del av Lungegårdsparken som skal etableres på fylling i vannet, på utsiden av den kommende bybanetraseen. Byggingen kan starte i 2022, når anleggsperioden for Bybanen er ferdig, slår bystyret fast.

Bystyret har fattet endelig vedtak om å etablere **idrettshall/ferbrukshall**, ishall og ny fotballstadion på **Myrdal** i Åsane.

Det tidligere Auto 23-bygget i Lars Hilles gate 29 skal bygges på med fire ekstra etasjer. Bygget, som huser blant annet treningssenteret Sats, får inntil **25 nye boenheter** fordelt på de fire etasjene.

Bystyret er bekymret for **luftkvaliteten** i området over tunnelmunningen til Eidsvåg tunnelen i Øyjorden, og etterlyser tiltak for området.

Bergens første **tiltaksplan mot plast og marin forsøpling** er vedtatt i bystyret. I planen står det at Bergen kommune skal være en aktiv pådriver for strandrydding, et hav uten plast, mikroplast og miljøgifter.

En plan for ny **sykkeltrasé fra Bergen sentrum til Åsane** er vedtatt i bystyret.

Bystyret vil at flere gater og plasser i Bergen skal **oppkalles etter kvinner**. Innbyggerne er invitert til å komme med forslag til navn. Les mer på bergen.kommune.no/hvaskjer

Bystyret har vedtatt planer for bygging av inntil 56 boenheter i **Solåsen**, 26 rekkehus i **Unnelandsveien** og 11 boenheter på **Stølsflaten**.

I forbindelse med Bybanens byggetrinn 4 har byrådet vedtatt at eiendommer på strekket Fløen, Kristianborg og Fyllingsdalen skal **eksproprieres**.

Det skal opparbeides bedre badebass og flere turstier ved **Gjeddevatn** i Fyllingsdalen. I den forbindelse har byrådet vedtatt å ekspropriere arealer i området.

En strategiplan for forvaltning av **bytrær** er vedtatt av bystyret. Strategien er blant annet at nyplanting skal være en prioritert oppgave i bydriften.

FOTO: RUNE JENSEN/BYBANEN UTFYLLING

FOTO: EIVIND BENNESSET

KULTUR OG IDRETT

Konkursboet etter **sykkel-VM** bevilges 5,2 millioner kroner. Det har bystyret bestemt.

Frilidrettsstevnet **Trond Mohn Games** på Fana stadion i august er bevilget 500 000 kroner av byrådet.

Bystyret gir grønt lys for **Sentralbadet scenekunsthus**. Bygget skal rehabiliteres og skal huse Carte Blanche og BIT Teatergarasjen.

Bergen Filharmoniske Orkester får 200 000 kroner i støtte fra byrådet til å dra på turné til London og Amsterdam.

Byrådet har også bevilget 7 millioner kroner i engangstilskudd til **KODE** Kunstmuseer og komponisthjelm.

FOTO: NINA BLÅGESTAD

Bergen skal bli vertsby for flere **store arrangementer** frem mot 2030, heter det i en ny arrangementsplan som er vedtatt i bystyret.

Det kommer tre nye **bibliotekfilialer** i Bergen, nemlig i Indre Laksevåg, Ytrebygda og Indre Arna. Dessuten flyttes Landås bibliotek til Sletten-området. Det går frem av bystyrets vedtak.

HELSE, OMSORG OG INKLUDERING

Satsingen på **Smart omsorg** har styrket helse- og omsorgstjenestene i Bergen kommune i 2017 i form av bedre kvalitet på enkelte tjenester, og besparelser i tid og penger. Det viser årsrapporten som har vært behandlet i bystyret.

I forbindelse med at 1. tertialrapport ble vedtatt i bystyret i juni, ble det samtidig vedtatt at **barnevernet** i Bergen skal styrkes med 26 nye stillinger. Byrådet har satt av 25 millioner kroner per år til styrkingen.

Byrådet har fordelt over 850 000 kroner til 45 ulike organisasjoner som gjør en frivillig innsats innen helse- og omsorgssektoren. Pengene skal gå til aktiviteter som fremmer innbyggernes **helse og sosiale deltakelse**.

BARNEHAGE OG SKOLE

Bystyret har bestemt at pilotprosjektet med **koordinert barnehageopptak** skal tas videre. Målet er å regulere andelen minoritetsspråklige barn, slik at den ikke overstiger 70 prosent.

International School i Bergen får permanente lokaler i Sandslihaugen 30.

Bystyret har sagt endelig ja til at **Tveiterås skole** rives og bygges opp på nytt på samme tomt som skolen ligger i dag. I byggeperioden skal det finnes erstatningslokaler tilpasset elevenes behov.

Zinken Hopp skole og idrettshall er navnet på den nye modulskolene med idrettshall som åpnet på Råstølen i august. Navnet ble vedtatt i byrådet.

ØKONOMI OG ADMINISTRASJON

Bergen kommune brukte **155 millioner kroner mindre** enn planlagt på drift i fjor, ifølge årsregnskapet for 2017 som er vedtatt i bystyret. I. tertialrapport for 2018 viser at kommunen ligger an til et positivt budsjettavvik på 12,1 millioner kroner.

Bergen har fått sin første **gravferdsplan**. I planen som er vedtatt i bystyret, heter det blant annet at bergensere vil kunne forvente å begraves etter egne ønskede seremonier og gravform.

Bystyret har bestemt at **rådhusprosjektet** skal gjennomføres som planlagt. Det betyr både utvendig og innvendig oppgradering av Bergen Rådhus, med en beregnet kostnad på 450 millioner kroner.

Bergen skal være en aktiv **fairtradeby**, heter det i en ny strategi for etisk og rettferdig handel som er vedtatt i bystyret.

Bystyret har behandlet tre innbyggerinitiativ om bedre **mobildekning** på Gullfjellet, Totland, Livarden, Frotveit, Bontveit, i Grindåsen og Indre Sædalen.

TEKST: HANNE FARESTVEDT

VIL DU VITE MER OM DISSE OG ANDRE SAKER?

SE UNDER BYRÅD/BYSTYRE OG «BEHANDLEDE SAKER» PÅ w.bergen.kommune.no/politikk

Teknologientusiasten

JOBBER MIN

NAVN: Andreas Grimen

BOSTED: Bønes

ALDER: 30

STILLING: Rådgiver i Næringsseksjonen

AKTUELL MED: 14.-23. september arrangeres Innovasjonsuken OPP, hvor kommunens Etablererpris deles ut.

TEKST OG FOTO: NINA F. BLÅGESTAD

Hva går jobben din ut på?

– Jeg jobber som næringsrådgiver ved Byrådsavdeling for klima, kultur og næring. Næringsarbeidet i Bergen kommune skal tilrettelegge for flere arbeidsplasser og bærekraftig næringsutvikling. Jeg har ansvar for energi, maritim og marin. Seksjonen jobber også med innovasjon og nyskaping innen de ulike bransjene. I tillegg forbereder vi politiske saker og strategier innen næringsfeltet.

Hva liker du best ved jobben?

– Variasjonen i det vi gjør er stor, og

det er sjelden jeg gjør det samme to dager på rad. Jobben krever at jeg følger med på utviklingen i de ulike bransjene og at jeg stadig er oppdatert på nye teknologier og trender. Som teknologientusiast og ingeniør passer dette perfekt.

Er det noen ulemper?

– Det skjer så mye kult i de ulike næringene i Bergen nå at det er umulig å få med seg alt en ønsker. Jeg kunne nesten dratt på et spennende arrangement hver dag. Med to små gutter hjemme blir det ofte travelt å delta på kveldsarrangementer. Her gjelder det å prioritere riktig!

Hva slags bakgrunn har du?

– Jeg er utdannet skipsingeniør og har jobbet i oljebransjen en del år. Etter hvert bestemte jeg meg for å ta en master i innovasjon og entreprenørskap ved Høgskolen på Vestlandet. Dette åpnet nye dører for meg, og førte til at jeg fikk jobben i kommunen etter et år som prosjektleder på høgskolen.

Hva gleder du deg til å ta fatt på fremover?

– Jeg jobber også med Innolab, kommunens innovasjonssenter. I løpet av høsten vil vi forme et innovatørnettverk i kommunen. Det vil fungere som et sparringsnettverk for dem som har en god idé og ønsker hjelp til idéforbedring. I tillegg jobber jeg med bGreen, en ny grønn næringsklynge som vil samle bedrifter som jobber med aktiviteter knyttet til grønn energi og teknologi, eller som på en annen måte jobber for å redusere fossile utslipp. Bergen kommune har bidratt med midler og kunnskap, og det skal bli spennende å følge denne satsningen videre.

BYOMBUDET HJELPER DEG

Byombudet skal arbeide for at det i den kommunale forvaltningen ikke blir gjort urett mot den enkelte borger.

Kontakt
byombudet@bergen.kommune.no
Telefon: 55 56 64 04

FOTO: MARIUS SOLBERG ANFINSEN

JANICKE KILIAN
HOS BYOMBUDET

Brukerstyrt personlig assistanse(BPA)

BPA gir praktisk og personlig assistanse til mennesker som trenger bistand i dagliglivet. Tjenesten kan gis til personer under 67 år som har vedtak på minst 25 timer bistand per uke. Men også ved behov lavere enn 25 timer, plikter kommunen å vurdere søknader om BPA. Barn under 18 år og personer med utviklingshemming som fyller kravene, kan også få BPA.

BPA er lovfestet og skal bidra til å sikre mennesker med stort behov for bistand mulighet til å ta ansvar for eget liv og egen velferd. Hjelpen kan gis både i og utenfor hjemmet. Kommunen har kun ansvar for tjenester innenfor egne grenser, men brukere bosatt i Bergen har rett på BPA utenfor kommunen i inntil 5 uker per år. Retten til BPA omfatter ikke hjelp og bistand under utdanning eller arbeid.

BPA-ordningen er brukerstyrt. Det innebærer at bruker eller pårørende/verge er arbeidsleder med ansvar for organisering og innhold i tjenesten innenfor de tildelte timene: hva assistentene skal gjøre, hvor og når. Det er viktig at arbeidsleder får opplæring og veiledning i dette.

Brukere som får BPA kan velge hvem som skal være arbeidsgiver for assistentene: kommunen eller en privat tilbyder godkjent av kommunen. Kommunen har alltid et overordnet ansvar for at lover og regler følges. Assistentene har samme rettigheter og plikter som andre ansatte.

Udsigter fra Ulrikken

TEKST: HANNE FARESTVEDT FOTO: C.A. ERICHSEN / BERGEN BYARKIV

Nystemten, eller «Udsigter fra Ulrikken», som Bergens bysang egentlig heter, ble skrevet rundt 1790 av Johan Nordahl Brun. Hvordan utsikten var den gangen, har vi dessverre ikke bilde av. Men en eller annen gang etter åpningen av den nye jernbanen i 1913, og før brannen i 1916, bar C.A. Erichsen med seg kamerautstyr til Ulrikens topp og fanget dette

motiv. Bildet ble siden brukt som postkort, og virker å være et typisk postkort fra Bergen på den tiden, opplyser Bergen Byarkiv. Legg merke til de landlige omgivelsene rundt Fløen og Møllendal – og at det bare er en bitteliten bro som skiller Store Lungegårdsvann og Lille Lungegårdsvann.

LØS OG VINN

Hva var navnet til skipsrederen som nyåpnete Leaparken barnehage er oppkalt etter?

Hva heter organisasjonen for mennesker som har opplevd selvmord i nær familie?

Hvor mange skift satte kommunen opp i Fløyen-området i 2016?

SEND SVARENE TIL: bergenseren@bergen.kommune.no

eller: Bergen kommune, Seksjon informasjon, Bergen Rådhus, postboks 7700, 5020 Bergen

Merk sendingen «Løs & Vinn». Husk å oppgi navn og postadresse. Vinnerne annonseres i neste utgave av Bergenseren.

Vi trekker ut én hovedvinner som får to gavekort, mens to andre vinnere får ett gavekort på én film fra Bergen Kino.

VINNERE FRA NR 2 • 2018: Knut Dyngeland, Nesttun Hildur Lønne, Bergen Tove Frydenberg, Morvik

Kontaktinformasjon

SENTRALBORD BERGEN KOMMUNE

55 56 55 56

HUSK KOMMUNETORGET

Kommunal informasjon i Bergens Tidende hver lørdag. Informerer om åpne politiske møter, planer, kulturaktiviteter og spesielle helse- og omsorgstilbud i kommunal regi. Du finner også viktige meldinger og oppfordringer til befolkningen.

DU MØTER OSS PÅ

FACEBOOK facebook.com/bergenkommune
INSTAGRAM instagram.com/bergenkommune_ung
CHAT bergen.kommune.no
TWITTER twitter.com/bergenkommune
E-POST postmottak@bergen.kommune.no

Kundesentre

INNBYGGERSERVICE, KAIGATEN 4

Hjelp til å finne frem i kommunal/offentlig forvaltning, internett for publikum
Tlf. 55 56 55 56 / 55 56 62 04 – Faks 53 03 16 40
Åpningstider: Mandag og fredag kl. 08.00–15.00, tirsdag–torsdag 08.00–20.00.
Bergen kommune, pb. 7700, 5020 Bergen
[E innbyggerservice@bergen.kommune.no](mailto:innbyggerservice@bergen.kommune.no)

Resepsjonen i Bergen Rådhus er åpen mandag-fredag kl. 07.45 – 15.30.

ELEKTRONISK SPØRRETJENESTE

Still spørsmål til kommunen via nettpat/chat på bergen.kommune.no
Mandag og fredag kl. 08.00–15.00, tirsdag-torsdag kl. 08.00–19.00.

BYOMBUDET

Byombudet skal arbeide for at det i den kommunale forvaltningen ikke blir gjort urett mot den enkelte borger.
Tlf. 55 56 64 04
[E byombudet@bergen.kommune.no](mailto:byombudet@bergen.kommune.no)

BYMILJØETATEN

Tlf. 55 56 56 90
Neumannsgate 1
Åpent kl. 07.30–15.00
Telefontid kl. 07.45–15.30

PLAN- OG BYGNINGSETATEN

Tlf. 55 56 63 10
Allehelgensgate 5
Åpent kl. 08.00–14.45

BOLIGETATEN

Tlf. 55 56 65 76
Domkirkegaten 6A
Åpent kl. 09.00–14.30
(Mandag kl. 09.30–14.30)
Telefontid kl. 08.00–14.30

KEMNEREN

Tlf. 53 03 08 00
Nonnesetergaten 4
Åpent kl. 09.00–15.00
Telefontid kl. 08.00–15.00

VANN- OG AVLØPSETATEN

Tlf. 55 56 60 00
Fjøsangerveien 68
Åpent kl. 08.00–15.00
Telefontid kl. 08.00–15.00

Kommunens nødnumre

VAKTSENTRALEN

Vaktsentralen er åpen hele døgnet for melding av feil på vann, vei og kloakk.
Tlf. 55 56 78 15

NØD- OG BRANNSENTRAL

Felles for 30 kommuner i Hordaland og Sogn og Fjordane.
Ring 110

Forvaltningsenhetene i bydelene

Søknad om praktisk hjelp og bistand, middagslevering, hjemmesykepleie, psykiske helse tjenester, opphold i sykehjem, servicebolig, dagsenter tilbud, avlastning, trygghetsalarm, trygghetssykepleier, omsorgslønn, støttekontakt, ledsagerbevis m.m.

SONE NORD

Arna, Bergenhus, Åsane
Tlf. 55 56 70 70

SONE VEST

Fyllingsdalen, Laksevåg
Tlf. 55 56 54 40

SONE SØR

Fana, Ytrebygda, Årstad
Tlf. 55 56 51 90

For spørsmål om egenbetaling opphold i institusjoner, kontakt Kemneren, tlf. 53 03 08 00. For spørsmål om egenbetaling for hjemmetjenester etc, kontakt forvaltningsenheten i din bydel.

FORVALTNINGSENHET PSYKISK HELSE

Søknad om tjenester til mennesker med psykiske lidelser.
Møllendalsveien 1a. Tlf 55 56 84 70.

Kulturkontor

ARNA OG ÅSANE KULTURKONTOR

Åsane senter 40
Tlf. 55 56 71 15

FANA OG YTREBYGDA KULTURKONTOR

Østre Nesttunvegen 18
Tlf. 55 56 11 06

BERGENHUS OG ÅRSTAD KULTURKONTOR

Kong Oscars gate 54
Tlf. 55 56 92 10

FYLLINGSDALEN OG LAKSEVÅG KULTURKONTOR

Håsteins gate 3
Tlf. 55 56 96 00

Se mer enn 1 200 aktivitetstilbud i frivillig regi: [W bergen.kommune.no/frivillig](https://bergen.kommune.no/frivillig)

Helse og omsorg

NÅR LIV OG HELSE STÅR I FARE

Ring 113

BERGEN LEGEVAKT

Bergen helsehus, Solheimsgaten 9

Døgnåpent – akutte henvendelser

Tlf. 116 117

Tlf. 55 56 87 00 (administrasjonen)

LEGEVAKTSTASJONEN I FANA

Kommunehuset på Nesttun

Wollert Konows Plass 2

Tlf. 55 56 13 00

LEGEVAKTSTASJONEN I LODDEFJORD

Vannkanten, Lyderhornsveien 353

Tlf. 55 51 33 70

LEGEVAKTSTASJONEN I ÅSANE

Åsane senter 38

Tlf. 55 56 70 00

Legevaktstasjonene yter akutt legehjelp i de aktuelle geografiske sonene. Åpningstider for alle er mandag–fredag kl. 16.00–22.00, lørdag, søndag, helligdager kl. 12.00–18.00. Ved mindre akutt sykdom, kontakt fastlege.

KRISESENTERET FOR BERGEN OG OMEGN

Døgnbemannet tilbud for voldsutsatte

kvinner, menn og barn.

Tlf. 55 31 50 50

RÅDGIVNINGSKONTOR FOR HØRSELHEMMEDE OG DØVBLINDE

Tlf. 55 56 94 75 / 480 73 824

[E radgivning.horsel@bergen.kommune.no](mailto:radgivning.horsel@bergen.kommune.no)

KOMMUNAL HJELPEMIDDELSERVICE

Korttidsutleie av hjelpemidler.

Kokstaddalen 43

5257 Kokstad

Tlf. 53 03 48 80

[E hjelpemiddelhuset@bergen.kommune.no](mailto:hjelpemiddelhuset@bergen.kommune.no)

KREFTKOORDINATOR

Gir råd til kreftrammede og deres pårørende.

Tlf. 55 56 53 89 / 408 03 883

[E kreftkoordinator@bergen.kommune.no](mailto:kreftkoordinator@bergen.kommune.no)

Barnevernet

Barneverntjenesten har kontorer i fire byområder.

Kontaktinfo på

[W bergen.kommune.no](https://bergen.kommune.no)

Nasjonal alarmtelefon for barn og unge:

Tlf. 116 111

BARNEVERNVAKTEN

Hverdager kl. 08.00–02.00

Helg kl. 17.00–02.00

Tlf. 55 36 11 80

Evt. via politi 02800

Sosialtjenesten

NAV ARNA

SOSIALTJENESTE

Øyrane Torg, Ådnavegen 63
Postboks 193, Indre Arna, 5888 Bergen
Tlf. 55 56 26 00

NAV BERGENHUS

SOSIALTJENESTE

Valkendorfgaten 6, 5012 Bergen
Tlf. 55 56 95 00

NAV FANA SOSIALTJENESTE

Østre Nesttunvegen 8,
Postboks 3, 5852 Nesttun
Tlf. 55 56 13 21

NAV FYLLINGSDALEN

SOSIALTJENESTE

Spelhaugen 18, 5147 Fyllingsdalen
Tlf. 55 56 54 60

NAV LAKSEVÅG

SOSIALTJENESTE

Vestkanten, 5. et. Loddefjordveien 2
Postboks 123, 5881 Bergen
Tlf. 55 56 98 44

NAV YTREBYGDA

SOSIALTJENESTE

Aurdalslia 10
Postboks 104, Sandsli, 5862 Bergen
Tlf. 55 56 17 00

NAV ÅRSTAD

SOSIALTJENESTE

Solheimsgaten 13
Postboks 7715, 5020 Bergen
Tlf. 55 56 50 50

NAV ÅSANE SOSIALTJENESTE

Åsane Senter 19
Postboks 14, 5826 Bergen
Tlf. 55 56 70 50

NAV KONTAKTSENTER

HORDALAND

Tlf. 55 55 33 33

NAV KONTAKTSENTER,

PENSJON

Tlf. 55 55 33 34

Idrett

IDRETTSSERVICE

Tlf. 55 56 24 80

For åpningstider for kommunens idrettsanlegg, se bergen.kommune.no/idrett

FYSAK ALLAKTIVITETSHUS

Tlf. 53 03 96 90

[W fysakbergen.no](https://fysakbergen.no)